



**SINNERS, WORKS OF LAW, AND TRANSGRESSION
IN GAL 2:14B–21: A STUDY IN PAUL’S LINE OF
THOUGHT**
NICOLAI TECHOW
MÖHR SIEBECK, 2024
XVI + 508 SIDER

Anmeldt af Karl Olav Sandnes

Dette er en bearbejdelse av Nicolai Techow’s avhandling fra København Universitet fra 2004, skrevet under veiledning av prof. Mogens Müller. Når en avhandling publiseres 20 år etter tilblivelsen, ser man for seg utfordringer når det gjelder oppdatering og lignende. Techow har imidlertid lagt ned et stort arbeid med å oppdatere sin avhandling. For det hele er blitt en enhet og sammenheng som ikke gjør avstanden i tid mellom avhandling og bok tydelig. Det er i seg selv imponerende. Noen steder lurer man likevel på om Techow ville formulert seg noe annerledes om ikke grunnarbeidet ble gjort for et par tiår tilbake. Det gjelder for eksempel hans bruk av ordene «omvendelse» og «kristen». På s. 12–13 har han et par presiserende og viktige noter som «bøter» på problemet. Likevel er det mitt inntrykk at dette ville blitt omtalt noe annerledes i lys av dagens debatt.

Techow kaster seg inn i det som vel kan kalles episenteret i debatten om paulinsk teologi: Gal 2:14b–21 om «syndere», «lov-

gjerninger» og «rettferdiggjørelse». Da denne boken ble skrevet i sin første omgang var arven etter E. P. Sanders sterk, og James D. G. Dunn ga teksten en sosial-etnisk fortolkning. Det betyr at utsagnene om rettferdiggjørelse primært handlet om å muliggjøre et fellesskap mellom Kristus-troende jøder og folkeslagene i menighetene. Hedningene var «syndere» qua hedninger og «lovgjerninger» var de lover som formulerte en jødisk identitet vis-a-vis folkeslagene («national identity markers»). Denne forståelsen var mer enn et blaff i forskningen, og har satt en dagsorden siden. Det er nettopp dette Techow vil diskutere og kritisk etterprøve. Og det gjør han til gangs!

Techow avviser en etnisk forståelse og argumenterer for at «syndere» «are not to be understood primarily, let alone exclusively, in ‘ethnic’ terms, that is, in terms of non-observance of typical Jewish ‘ethnic’ identity. Instead they are to be understood as transcending these things

and as focused elsewhere, namely, in the general moral-religious realm« (s. 432). I dette sitatet lurer jeg på hva «transcending» betyr, for i det ligger det vel en anerkjennelse av at det etniske tross alt er legitimt. Når Paulus i 2:17 skriver om at «også vi blir funnet å være syndere...» må også en grunnleggende moralsk-religiøs fortolkning ligge til grunn. Techow viser til at ordet bør ha samme betydning innenfor en og samme kontekst. Et prinsipp det ikke er vanskelig å gi tilslutning til. I 2:17 sikter det også til Paulus selv, før det Techow kaller hans «omvendelse». Det tror jeg er grunnleggende riktig, men her lurer jeg på hva som er referansen for «religious» mht synd hos jøden Paulus.

Techow blir av og til veldig tydelig på detaljer vi vel knapt vet noe om, når han eksempelvis sier følgende: «... our being found as 'sinners' is to be understood as referring to God's judgment upon 'us' which 'we' radically encountered *in coming to faith* – in the very cross of Christ itself where individual and salvation history intersect, and the eschaton is present, a judgment in submission to which 'we' turned away from being ἐξ ἔργων νόμου. Thus, 'our' being found as 'sinners' is not to be seen as caused by 'our' discontinuance of ἔργα νόμου. Quite the contrary: 'our' being found as 'sinners' (taking place, however, not prior to or only after but precisely *in conversion/faith* as an integral part of it) is what causes 'our' turning away from being ἐξ ἔργων νόμου» (s. 310). Til tross for Techows dyktige eksegese, spør jeg meg om det er mulig å være så nøyaktig mht å trekke teologisk-systematiske observasjoner ut av teksten.

Techows bok er usedvanlig detaljrik, informativ og med et nærblikk på teksten selv. Noen ganger går dette for leseren av hans bok (meg selv) på bekostning av en den større sammenhengen. Men et vell av kunnskap og informasjon er samlet her til glede og nytte for de som skal jobbe med denne svært sentrale teksten.

Metodisk avgjørende er hele tiden «flow of the thought» i teksten som undersøkes. Det er ofte det som avgjør de eksegetiske valg. Dette er en måte å tenke på som jeg deler. Spørsmålet som likevel melder seg er hva «flow of thought» er når det begrenses til 2:14b-21 og brevet som helhet spiller liten rolle. Kan noen av valgene som tas endres dersom brevet som helhet utgjør rammen for «flow of thought»? Nå er boken omfangsrik nok som den er med sine 508 sider (inklusive bibliografi og registre), men likevel tenker jeg at Gal 3:22, som riktignok nevnes noen ganger, kunne fått større oppmerksomhet. Det er en tekst som støtter hovedgrepet i Techows fremstilling. Et annet eksempel er Techows drøfting av ἐὰν μὴ i 2:16: skal troen på Kristus forståes som eksklusivt alternativ til «lovgjerninger» eller som vilkåret for at man rettferdiggjøres ved gjerninger (jfr. Rom 2:12–16)? Techow gjør godt rede for diskusjonen og havner på et mellomstandpunkt: «a person ἐξ ἔργων νόμου is simply not justified unless through (conversion to) πίστις Χριστοῦ (and thus *away from* being ἐξ ἔργων νόμου)» (s. 351). Mitt poeng her er ikke å bestride fortolkningen til Techow, men å spørre: hva kan skje med ἐὰν μὴ dersom brevets kap. 5-6 ble tatt med i overveielserne? Der omtales livet i Ånden i umiskjennelig Torah-språk.

En bok til en så viktig tekst, og som tar stilling til så mange sentrale spørsmål hos Paulus inviterer naturligvis kritiske spørsmål. Men det er også noe av fremstillingens kvalitet. Techow fortjener ros for et stort, omfattende og detaljrikt arbeid. Dette er en bok som Galaterbrevs-forskere ikke bør la ligge urørt!